
Volwassen

Ruim tien jaar geleden gingen overheden zich verwonderen over licht. Niet alleen ingegeven door energiebesparing, maar ook in verband met de waarde van donkerte voor mens, dier en landschap. Het begon allemaal met de publicatie 'Mooi licht, mooi donker'. Schitterende foto's en een heldere uitleg trokken de aandacht. Licht en donker bleek van belang voor landschappelijke waarden, flora en fauna, klimaat en gezondheid. Snel daarop zette het project 'Laat het donker donker' van Stichting Natuur en Milieu en de Milieufederaties de wijdverspreide lichtvervuiling daadwerkelijk op de kaart.

Vervolgens pakten vooral de provincies het onderwerp systematisch op. Sommigen vanuit hun wens de oerkwaliteit donkerte te beschermen. Anderen vanwege de lichtvervuiling van kassen, industrie en openbare verlichting. In IPO-verband publiceerden de provincies het handboek Licht/donker en een rekenmodel lichtvervuiling. De landelijke overheid haakte daarop eveneens aan, maar helaas was die participatie van korte duur: het thema paste in zoveel verschillende beleidsterreinen dat het uiteindelijk helemaal niet werd ingepast. Wel kreeg het RIVM nog enige middelen om onderzoek te doen.

Ondertussen zat de werkgroep Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) niet stil en bracht een serie richtlijnen uit. De publicaties bieden houvast bij het beoordelen van lichthinder door openbare verlichting, reclames, sportvelden en gebouwen. Gemeenten zijn inmiddels geactiveerd. Daarbij worden zij gesteund

door innovaties van marktpartijen op het gebied van onder meer markering, armaturen en lampen met diverse lichtkleuren. Ook betrekken gemeenten burgers bij het oppakken van hinderbronnen en benaderen zij de eigenaren van licht zoals sportverenigingen en bedrijvenkringen.

Als u denkt dat het dan stopt met de ontwikkelingen, dan heeft u het mis. Dit themanummer is daarvan het overtuigend bewijs. Wetenschappers en beleidsmakers geven hun deskundige mening op de impact van licht op mens en natuur. Ze beschrijven hun onderzoeken en diverse instrumenten die in ontwikkeling zijn. Zeer informatief voor verder onderzoek, maar ook goed bruikbaar voor de inzet in de praktijk.

Kortom, Milieu behandelt een thema dat groeit naar volwassenheid. Deze groei mag niet stagneren in deze periode waarin de economie alle aandacht krijgt. De verbindingen moeten worden uitgebreid. Ervaringen en wensen uit de praktijk kunnen het onderzoek versterken. De onderzoeken kunnen op hun beurt visie, beleid en uitvoering helpen professionaliseren. Vakgebieden dienen de handen ineen te slaan om het maatschappelijk belang te tonen. Licht en donker zijn van belang voor het welzijn van mens, natuur en aarde. En daarmee uiteindelijk ook voor een duurzame economie. Alleen samen zetten we licht en donker op de agenda bij alle partijen die aan de lichtknoppen draaien.

Daaf de Kok,
Licht en Donker Advies / de Kok & partners